

MEGJELENIK
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő: DENGÍ JÁNOS.

Kiadó és főmunkatárs: Gr. CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐSÉG:
Szent-Anna-utca 2536.

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. FEBRUÁR 22.

8. SZÁM.

Hópelyhek.

IV.

Old s csillagok mosolygva
Néznek a pusztá földre le...
S a föld, e nagy temető,
Rideg, mint a sir kebele...
... Ah a mosoly sem költi fel,
Ha egyszer alszik a tavasz!...
Ragyoghattok ti szép szemek:
Ha itt benn csak havaz... havaz!..

V.

Süvöltve zúg künn a vihar
És rázza, rázza ablakom.
Dühét, meleg tüzhely körül
Én csak mosolygva hallgatom.

Ah itt is zúgott egykoron,
Belül e szívnek érzefalán;
De mint az anyja, gyermekét:
Dajkadalon elaltatám!...

S mégis, — ha visszagondolok
A szenvedélyre, mely kihalt:
Szememben égő köny ragyog,
Ugy szánom a... szegény vihart!..

VI.

Kertemen ezüst virágok
Zuzmarája ül lomb gyanánt...
Nézem... s elmerengve rájok:
E rideg, kihalt világok
Fénye éget, — fénye bánt!..

Ajakunk fagyos mosolya
Igy takarja a sebet;
S a koporsó gyász sötétjét
Fénynyel így fűdi a részvét,
— Ha a szív kiszzenvedett!..

Illyés Bálint.

A lapuváriak.

— Beszély. —

Irtá Csengey Gusztáv.

(Folytatás.)

III.

— Ne bárózz engem, hisz megittuk a bruder-
schaftot, aztán meg az most nyakamat szeghetné. Tu-
dod mit fráter? ha már itt vagy, beszéld el, mi szél
hajtott ide, aztán majd elmondom én, miben sántiká-
lok, végre segítesz mankót keresni számomra, mert
különbben elbukom.

Elemér most elmondta a maga egyszerű históriá-
ját, aztán a báró mondta el a magáét, mire aztán mind-
ketten egymásra bámultak és egyik se tudta, mit té-
vők legyenek?

— Eredj vissza a fogadóba, zárkózzatok el, míg
én értem jövök, én sietek Melanichoz.

Ezzel mindaketten elsiettek.

Mikor a báró Melanie elé lépett, csüggedten suttagá:

— Nagy baj van — képzeld csak mi történt?

— Nos? — ne ijesszess!

— Ma reggel megérkezett az igazi Kaba Elemér,
beszéltem is vele s hogy a confusio tökéletes legyen,
elhozta magával az igazi Lillát.

— Igazán? hahaha — hisz ez pompás!

A grófnő kaczagott, a báró pedig bosszankodva
fordítá félre fejét:

— Nem tudom, mi nevetnivalót talál ön ezen.

— Kérlek, haragodban el ne feledd, hogy még
Kaba Elemér vagy s mi nem magázzuk egymást.

— Ugyan meddig vagyok még Kaba Elemér?

— Egész az esküvőig.

— Hát az igazit hova teszem?

— Az is itt marad, csakhogy az már most a te
nevedet fogja viselni egész az esküvőig, valamint Lilla
az enyémet.

Armandnak csak most villant át agyán a mentő
gondolat, mit Melanie az első pillanatban kitalált.

Ki lehet már most hirdetni Kaba Elemért is. Hol-
lőkövi bárót is, majd az esküvő órájában visszacsere-
lik egymást.

Az eszméből aztán a báró megcsinálta az egész tervet. Szerencséjére birtokát már akkor eladta, mikor beállott Kaba Elemérnek, minden pénze együtt volt. Neki Hollókői bárót e faluban birtokossá kellett tennie, hogy honos legyen s más lelkésznek mint az idevaló, ne legyen hozzá köze. Az igazi Elemér pedig mint Hollókői báró hat hétig birtokán időzik, ugyanennyi ideig az álgrófné Kaba Mártonnál. Hat hét leteltével mindketten honossá válnak az egyházban, azután kihirdetik őket szép csendesesen, ismeretlen nevük a nép előtt nem fog feltűnni, Kaba Elemér és Hollókői Ármánd egy napon tartják esküvőjüket, ekkor beavatják a lelkészt a titokba s az oltár előtt mindegyik az igazi nevével esküszik meg.

De kitől vegyen itt birtokot? hát ki másról, mint Kaba Mártontól. Az öreg ur birtokának csak egy kis része ősi, a többit úgy szerezte a háboru után, azt is csak azért vette meg, hogy más ur ne kerüljön melléje. Talán rá lehet beszélni, hogy adja el. Ugy sem szeret bajlódni vele. Bizzuk ezt a dolgot Melaniera, kit az öreg ur jobban szeret, mintha saját leánya volna.

Melanie magára vállalta a terv kivitelét az öreg urra nézve, a lelkészt illetőleg majd Ármánd fog intézkedni. Ármánd tehát ment a fogadóba, hogy Elemért báróvá tegye, Melanie pedig sietett Márton urhoz.

Azt mondják, hogy a nők mindjárt tudnak sírni, mihelyt kedvük tartja; ám bizonyítsák be ezt ők vagy czáfolják meg, én nem vitatom sem egyiket, sem a másikat; nem tanulmányoztam azt a mesterséget, hogyan kell az igaz gyöngyöt a hamistól megkülönböztetni, amit az életben nekem szolgáltatnak ki, azt én mind igaz gyöngynek vettem, az igaz, hogy ezért engem a tapasztalatok emberei együgyűnek fognak tartani; de a nők legalább méltányolni fogják hitemet. Kaba Márton urat sem fogják azért kinevetni, hogy mikor Melanie szomoruan lépett be hozzá, kendőjét szeméihez tartva, az öreg ur nagyon megijedt.

— No mi baj, lelkecském? nagyon szomorú az ábrázatod.

Pedig nem is láthatta, mert el volt takarva a zsebkendővel. Most azonban Melanie levette a kendőt arczáról s az öreg ur véleménye igazolva volt, csakugyan nagyon szomorú volt az ábrázatja.

— Oh kedves jó bácsikám, nagyon szomorú hirt hallottam.

— Szomorú hirt? a patvarba — bizony még rám ijesztesz! Valami szerencsétlenség ért?

— Nem engem, bácsikám, hanem egy barátnőmet. Szegényke — maga jött el hozzám — nem is merem elmondani.

— Nekem nem mered elmondani? ejnye! hát ki szeret téged úgy, mint én, he?

Melanie nyakába ugrott Márton urnak s körülzírógatta tüskés állát, hogy csak úgy sercegett a keze alatt.

— Igaza van kedves bácsikám, mit ne mernék önnek elmondani.

És most elmondta neki a maga históriáját.

Mikor Márton ur meghallotta, hogy a grófnőt is egy poroszhoz akarják férjhez erőszakolni, egész haraggal ugrott föl.

— Jól tette a grófnő, hogy elfutott a burkus elől. Hát aztán hogy került ide?

— Jegyese báró Hollókői kísérté ide. Itt szeretné elrejtetni magát nálunk, addig míg megeskühetnek, sőt velünk egy napon szeretnék megtartani esküvőjüket.

— Szép bizalom, de hát mit csinálunk itt vele? hova tesszük? Hogy lássunk mi el egy grófnőt rangjához méltóan?

— Ah hisz éppen ezt akarja kikerülni, majd ellakik az én szobáimban.

— No ha te jónak látod, én szívesen befogadom.

— Kedves drága egyetlen bácsikám!

Itt következett egy pár dupla puszi.

— Jaj de még nem végeztem ám el!

— No mi baj még?

— Lássá kedves bácsikám, hogy egybekelhesse nek, honossá kell lenniök itt e faluban, legalább hat hét alatt.

— Hát hiszen ellakhatnak itt akár háromszor hat hétig. A holló sem károgo utánuk.

— Az igaz; de ha a báró itt birtokossá nem lesz, ki kellene őt hirdetni ott, ahol azelőtt otthon volt.

— Hm, ezt már én is kezdem érteni. Hát telepedjék le itt a báró vegye meg az én ordasi pusztámat, két ezer hold egy tagban, nem is adom drágán, már egy éve kínálom fünek-fának, még sem akadt gazdája. Van rajta csinos urasági lak is. Most a kasznárom csak úgy kong benne. No mit mondasz hozzá? Még ma megveheti, aztán kezdődjék a hat hét.

Melanie azt sem tudta, hova legyen örömeiben, mikor az öreg ur így a kezére játszott. Sietett tudósítani Ármándot, hogy jöhet. Az is sietett föl a várba, magával hozva Elemért és Lillát, kiket jól betanított rá, hogy hogy viseljék magukat. Különben szerepük nagyon egyszerű volt. Keveset beszélni, merengő képet vágni, ez illik az üldözöttekhez. Néha-néha mosolyogjanak nyájasan az öreg urra.

Az öreg urnak megtetszett a fiatal báró, valamint a grófnő is, azt mindjárt elvitte magával a házi kisaszszony, érzékeny öleléssel illusztrálván nagy lelki részvétét. A báró ur sem maradt sokáig. Megkötötték a szerződést. Elemér kifizette a birtok árát a báró pénzéből, aztán mentek azt rögtön átvenni. Pár nap alatt be volt rendezve az uri lak, a kasznár a faluba költözött s Elemér mint báró Hollókői Ármánd kényelmes garszonéletet folytatott.

Azalatt a rector ur kicsinálta a dolgot a tisztelendő urnál is.

IV.

Egy pár hét mult el. Elemér barátunk csendesesen báróskodott kastélyában, magános óráit olvasással s lovaglósétákkal töltötte. Szerencséje volt, hogy Zádorfalvyéknál megtanult lovagolni, különben elárulta volna

magát inasa előtt. Be-be lovagolt a faluba is, meglátogatta kedvesét Márton urnál s olyan furcsán érezte magát, midőn a hadastyán nagyságolta s egész tisztelettel vezette be a leányokhoz. A lányok azóta, hogy az igazi Lilla a házhoz került, szerepet cseréltek. Az nap este, az igazi Lilla hamar elpihent; Melaniet azonban az öreg ur magához hívatta s mikor megjelent, csendes mosolygással kérde:

— Lefeküdt a grófné?

— Már el is aludt, nagyon megtörte a hosszú ut.

— Hát aludjék békével. Hát te álmos vagy-e?

— Nem, kedves bácsikám, talán parancsol valamit.

— Mit gondolsz, nem kellene-e tanácskoznunk a jövevény sorsa felől? Ugy hiszem, a házi személyzet előtt valami czimmet és névvel kell őt szerepeltetnünk, mert Melanie grófnőnek csak nem nevezhetjük.

Melanie nagyon megörült, hogy az öreg ur már másodszer előzi meg gondolatait.

— Hát kedves Lillám én gondoltam valamit. A egész házi személyzet közül János mesteren kívül még senki sem látta a grófnőt. Holnap reggel azt mondom, hogy te az éjjel fürdőre utaztál, mert beteg vagy, míg haza nem jössz, én nem viszek háztartást. Aztán az egész személyzetet elbocsátom s főztök ti lelkeim magatok, vagy hordatunk újra a fogadóból, mint azelőtt tettem. Így arról, hogy a grófnő nálunk tartózkodik, nem lesz senkinek sem tudomása, János mester el nem árul minket.

Melanie összecsókolta a nagybácsit örömeiben, megtetszett neki a terv. Csak azt nem tudta felfogni, hogy honnan jönnek egyszerre azok a jó gondolatai, máskor olyan nehézkes, lassan gondolkozó, most meg még ő ad elő ügyes mentő terveket s mintegy kitálja Melanie gondolatait. Igazán, Melaniet nagyon aggasztotta az a gondolat, hogy ha majd szerepeiket vissza kell cseréni, az öreg ur nagyon meg fog haragudni a rászédésért s különösen az lesz kellemetlen rá nézve, hogy a házi személyzet előtt egy másik nőt kell mint unokahugát bemutatni. Ime most eltávolítja a házi személyzetet. Már most ha az igazi Lilla elfoglalja jogos helyét, nem kell egyebet tenni, mint csak ismeretlen új cselédeket fogadni s könnyen végbe megy az egész átalakulás. A régiek azalatt elszélednek a világ mind a négy tájéka felé.

Másnap csakugyan elbocsátotta Márton ur az egész házi személyzetet s a lányok magukra vállalták a konyha ellátását. Az öreg ur jókedvű volt, megdicsérte őket a jó akaratért s megczírogatva Melaniet, az álgrófnő előtt komikus pukkedlit csinált s orrát egy párszor végig huzogatva s bajszát megpödörgetve hamisan hunyorogva mondá:

— Hát édes hugocskám, miután az egész házban senki sincs, aki segítségtekre lehetne a konyhán, ketőtök közül okvetetlen egyik lesz a szakácsné, a másik a szolgáló. Hát azt hiszem, hogy csupa tiszteletből a grófnőnek adod az elsőseget. (Folyt. köv.)

Három nagy költemény.

(Műveltségtörténeti trilogia.)

Váry Gellértől.

Ha van valami, ami az embert erkölcsi értelmében véve különbözteti meg az állatoktól, úgy az aligha egyéb, mint azon képesség, melynél fogva az ember mintegy lelkileg kiszélesedve, beleolvadhat a multba s áttekinthet a jövőbe. Az állatot a jelennek pillanatai korlátozzák; rá nézve, ami akármelyik elődével történt, mindenkorra a nem létezés sorába tartozik. Az ember, mint nagy terjedelmű nemének egyik része, képes a jelen szűk köréből kiemelkedve átélni azon élményeket is, melyek elődeinek lelkén átvonultak; képes egészszé változni, hogy ez által annál tökéletesebb egyed lehessen.

Ne legyen valakinek éppen semmi tudomása azon fokozatokról, melyeken az emberiség napjainkig keresztülment, bizonyos, hogy azt a hus és csontozat alkotánának mineműsége alig lesz képes megkülönböztetni azon földi lénytől, melyet állatnak nevezünk. De kedvezzenek másnak a körülmények oly módon, hogy a tanulmányok közvetítésével mintegy átélhesse önmaga is azon korszakokat, melyeket az egész emberiség átélt, kétséget nem szenved, hogy az ilyen ember lesz a szó szoros értelmében, mert önmaga egyediségének lelki képében tünteti föl az emberiséget; részbe öltözve látja azt, ami egész.

Hogy az egyed az egész nemnek fejlődési korszakait így átélhesse, eszközöket kezdett teremteni már a legrégebb emberek keze, melyek által mintegy megközelíthetők legyenek a legkésőbb unokák részéről is s melyek útján a folytonos lelki érintkezés soha meg ne szakadjon. Nem tudjuk eldönteni, ösztönnek tekintsük-e vagy a szív nemesebb sugalmának azon soha meg nem szűnő törekvést, melynél fogva az ember régesrégén megragadta a követ, a szavat, az írást s önélményeit avval egygyé olvasztva iparkodott lehetőségessé tenni azt, hogy a későbbi nemzedék azoknak erkölcsi értelemben vett átélése által öregbedhessék az emberiség eszméjében. Flavius József a zsidó történész fölemlíti, hogy a Babel tornyát építő emberiség, midőn szándékát el nem érve a világ minden részére szétoszlandó vala, a helyszínén egy köoszlopba véste be az eseményt, mely nyelvileg eltördelte az emberi nemet. Az őss Assyria népei is vas-szög alakú betűikkel örökítették meg azon fontosabb eseményeket, melyek fejük fölött elvonultak. Egyiptom óriási guláival forrasztotta egygyé magát, mindenesetre azon szándékból, hogy élményeit el ne söpörhesse az irgalmatlan enyészet, hanem hogy azok anyagul szolgáljanak valamikor mindannak, aki önemberiesülési szándékból azokat átélni akarja.

S mégis az emlékek, melyeket századok szültek s melyekbe talán milliók és milliók lelkülete, szíve dobbanása, szenvedése és öröme átment s mit oly világosan tudott valamikor azokról mindenki leolvasni, lassankint egyre jobban elmosódó álmokképeké törpültek.

Az ajkak, melyek Assyria nyelvét beszélték, egyre jobban összeolvadtak, míg végre egészen elnémultak; a nép, melynek véres veritéke a gulák tövét öntözte, lassankint szinte eltűnt s így a kövek néma jelekké lettek, melyek nem szóltak többé ahhoz, aki őket megközelítette. Így az írott művek is. A régi tűzimádók szent könyve a Zendavesta úgy áll már mint a düledező s mohlepte sirkő a pusztá temető ölén, mely a még hírből sem ismert embernek hamvait jelöli. Az indusok Vedái is vajmi kevés emberhez szólnak már azon nyelven, melyen megírvák.

De különben, ha egész világossággal állnának is az emlékek előttünk, azokról vajmi kevés olyasfélért olvashatnánk le, ami az embert mint erkölcsi lényt alkotja. Azon csekély ismerettöredék is, mely ez ő emlékek körül folyt élményekből némileg ránk maradt, legkevésbé mondható emberizünek vagy szagunak; nyomok ugyan azok, de a melyekről nem állíthatjuk, hogy emberiek, mint egykor a tengerpartra kivetett Arisztipposz görög bölcsész, midőn ott a homokban mértani idomokat látott. Ha emberi élményeket akarunk magunkba szívni, akkor Ázsia földén nincs mit keresnünk; akkor az emberiség világrészébe vagyis Európába kell lépünk, melynek kimagasló írott emlékei a legemberibb valamit az erkölcsi igazságszolgáltatást tüntetik föl azon egyéb mellékes vonásokkal együtt, melyek az erkölcsi értelemben vett embernek járuléka.

Az európai emberiség szelleme, valamint nem leketlen köhalmazokba öntötte építészeti képességét, kelet nemzeteinek módjára, úgy írott műveiben sem az összefüggetlen szó- és gondolatrakásnak a képviselője, hanem az élő embernek szerepeltetője, kinek tetteit az erkölcsi érzet önti szerves egészletté. Az erkölcs és az erkölcsi igazságszolgáltatás eszméje jellemvonás, mely nélkülözhetlenül fölismerhető mindennütt, a hol igazán emberi értékre emelkedett emberiséggel találkozunk. Ázsiának is vannak nagy írott művei s meglehet, hogy emberi alakok is látszanak bennök, mint p. o. az ezeregy éjszakában, de hiányzik belőlük azon magasztos erkölcsi vonás, mely a Iliászt a Nibelungent és a Divina commediát nemcsak európai, hanem emberi művekké tette. Valóban nagy európai költemények ezek, melyeket szülemlésök tekintetében sok közbejövő század választ el egymástól, más és más nyelvnek a külszinébe öltöztetvük, de egyet értenek abban, ami legemberibb s egyik úgy, mint a másik az erkölcsi igazságszolgáltatás azon eszméjén nyugszik, mely alapja az egyes embernek, alapja az összes emberiségnek. Vegyük el ez éltető eszmét az emberi lényekből s akkor cselekmények állnak előttünk, melyek az állatétól miben sem különböznek, azoknak a leírásából pedig művek származnak, melyeknek nem lesz művészi értékük.

Valóban, hogy nem egyedül a szavak teljes fejlettsége vagy szép helyezésétől függ a költői műveknek egész értéke, hanem a bennök kifejezett erkölcsi igazságtól is, annak aligha van világosabb bizonyága, mint azon három nagy költemény, melyet jelenlegi el-

méletünk tárgyául fölvevünk. Valamint bármely dolgot is több oldalról lehet tanulmányozó figyelem tárgyává tenni, úgy a három költeményt is, melyben világrészünk három különböző korszakának élményei mintegy föltámadnak előttünk. A művész, ha a belvederi Apolló szobrát meglátja, abban csodálni fogja az eszmét, a szép emberi alakot, a kivitel kellemét és más efféjét. Aki ellenben merően természettudós, az ezt csak mint jelentékeny darab mészkövet bámulja meg. Ha nyelvészek vagy szépészek volnánk, úgy e három költeményt nem is bátorkodtunk volna egy kalap alá foglalni, mert nem lett volna oly sajátság, a melyet ezen szempontból tekintve mindannyin fölismerhettük volna. A Iliásznak és a Nibelungennek nyelve abban ugyan megegyezik, hogy mind a kettő fejlődése első fokán levő nemzetnek nyelvébe van öltözve, de abban már elütnek egymástól, hogy az előbbi görög, az utóbbi pedig német szellemnek a terméke. A Divina commedia pedig már nemcsak olasz nyelvűsége, hanem e nyelvnek tökélyre jutása és az alaknak mesterséges kezelése által is elüt amazoknak természetes egyszerűségétől.

Mi tehát, midőn világrészünk e három nagy költeményét lelki szemünk elé varázsoljuk, nem szándékunk holmi száraz betütagásra vetemedni, hanem tekintjük azt, mint világrészünk három korszakának emlékét; vizsgáljuk, mint az emberiségnek e három különböző korszakban való képmását. Ezek még most is világosan mutatják, hogy szülemlésök korában, mit ismert az emberiség legfőbb hivatásának, hogyan fogta föl önmagát, mely gondolatok huzódtak át lelkén s mely eszméket valósított meg azon legerősebb talajra fektetve, melyet kissé főnebb erkölcsi igazságszolgáltatásnak nevezünk. Ránk nézve, kik e nagy költeményeket emberészeti (humanus) szempontból veszszük, távcsövekké válnak, melyeknek segítségével közelünkbe hozzuk az előttünk ötszáz, ezer vagy két ezer évvel előbb történeteket; azokat szemléljük, azok fölött elmélkedünk, önmagunkhoz veszszük s így abban, ami emberi, öregbedünk. Hogy ez így történhessék, mindenekelőtt magunknak e költemények eseményeinek kell szemünk előtt elvonulni, mint amelyek előleges tudása nélkül érthetlenné válnának azon ismeretek is, melyeket azokról leolvasni kell és lehet.

(Folyt. köv.)

✓ Tompa Mihály egy ismeretlen emlékverse.

A negyvenes évek elején Tompa Mihály Sárospatakon a theologiai tanfolyamot hallgatta.

A collegium tanulói a legmelegebb rokonszenvvel és ragaszkodással viseltettek Tompa Mihály személye iránt, mert őszinte jó barát volt s költői tehetségének már akkor is tanujelét adta. Azok között, kikhez Tompát szoros baráti kapocs fűzte, volt Böszörményi József is, Ungmegye jelenlegi alispánja, ki ugyanezen időszakban S.-Patakon a jogot hallgatta.

Az akkori fiatalság szokásai közé tartozott, hogy

az iskolai pálya végeztével, a fiatakkori barátság megörökítése végett, egymás között emléklapokat cseréltek ki, melyek rövidebb vagy hosszabb versbe írott, saját szerzeményü emléksorokat tartalmaztak.

Böszörményi József 1842. június havában a jogi tanfolyamot elvégezvén, benső barátja Tompa Mihálytól bucsut véve, ő egy rózsaszín papírlapra írott emlékverset adott át neki, mely eredeti kéziratot Böszörményi József maig is őriz, mint kedves emléket, melyen a következők olvashatók:

Barátom! melyről sokszor álmodál:
A nagy világ előtted tárva áll!
Mely nyílt elédbe, szép a pályatér;
De szép napon gyakran borot cserél.
És a miként „Provence“ virányai,
Mosolygók az ifjunak álmai,
Világba lép ártatlanul vele,
Feltört levélként nyílvá kebele;
Nem ismer még önzést és álmétkodást;
Mely embervérből ürit áldomást,
S melyet tisztelni szentül kellene:
Áruba adva keble, Istene!
Ha vágyaid, megcsalja a világ,
Hol lélekvásár, vak fenéje rág;
Ha tőled körme mindent elragad:
Legyen kinesed a tiszta öntudat!
S feletted bár tüzes viharja száll:
Rendületlen légy, mint a sziklaszál!
Azért az élet jókat is nevel,
Kikkel boldog lehet rokon-kebel;
S ha ily barátság boldogítani fog,
Ha rád, egy érett lyánka mosolyog:
Légy hű, ... igaz, ! .. így boldogság vezet
S a mit én kérek: az emlékezet.

Tompa Mihály.

Ez tehát Tompa Mihálynak még ismeretlen emléverse. Az olvasó, úgy hiszem, igazat fog adni, hogy ez is, valamint többi ismert költeménye, a költő gyöngéd és mély érzelmű kedélyéről tanuskodik s megérdemli e kisdéd költemény, hogy ezennel Tompa többi költeményeinek hervadhatlan koszorujába fűzessék.

Angyalszelid*)....

Angyalszelid, szép arczodon
Mi sokszor elmerengek én ...
Te vagy, te vagy! — úgy gondolom,
Ki álmaimban olykoron
Mosolygtál édesen felém!

Válladra hull aranyhajad,
Örök jószágot mond szemed,
Az égi homlok s ajakad,
Igaz, hű szívre vallanak,
Mely forrón, lángolón szeret.

*) Mutatvány a sajtó alá rendezett költeményekből. Öszintén ajánljuk a fiatal tehetséges költőt olvasóink figyelmébe.
Szerk.

S ha fölzeng lágy szavú dalod,
Oly édesen merengek én,
Rózsás jövőről álmodom:
— Ez angyalarcz majd egykoron
Enyém leend, csak az enyém! ..

Földváry István.

Egy boldog királyné.

(Mühlbach Lujza „Mária Antoinette és fia“ című regényéből.)

Fordította Hang Ferencz.

Az 1785-ik év augusztus tizenharmadika volt. Mária Antoinette királyné végre engedett szeretett alattvalói kérései és esedezéseinek. Egy napra távozott a szép Versailles és kedves Frianonjából, Párisba ment, hogy magát és a márczius huszonötödikén világra hozott koronaherceget bemutassa és hogy a Notre-Dame templomban a papság áldását és a párisiak szerencse kívánatait fogadhasssa.

A szép és szeretett királyné lelkesülten fogadtott. Nyílt kocsiban, három gyermeke társaságában vonult be Párisba, hol mindenki, ki csak felismerte, ujjongva üdvözölte és kísérte a templom kapujáig, hol a magas papság, élén Rohan Lajos herceg várt rá, hogy őt a minden királyok királyának házába vezesse.

Mária Antoinette egyedül jött; csak Polignac hercegnő, Franciaország gyermekeinek társalkodónéja ült átellenében; mellette a szoptatatódjaka, a királyné másodszületett fiát Lajos Károlyt, Normandia herceget karjain ringatva. A koci föülésén, a királyné mellett másik két gyermeke ült: Teréz királyi hercegnő és a douchin Lajos, a kedvelt XVI. Lajosnak remélhető örököse.

A jó király nem kísérte nejét e párisi útjában, melyet ez azért tón, hogy a kedves és kíváncsi párisiaknak mutassa, hogy teljesen fölépült és hogy ő s egy-szersmind Franciaország gyermekei, mint a remény és béke keceses bimbói virulnak a jövő elé.

— Menj kedves Antoinette, — mondá a király szelid s szokott jóakaró mosolyával nejének. — menj Párisba, hogy jó polgárait megörvendeztesd. Mutasd meg nekik gyermekeinket és fogadd el köszönetüket ama boldogságért, melyben engemet és őket részesített. Én nem megyek veled, mert óhajtom, hogy a nép örömfelkiáltásai és gyönyörűsége egyedül tégedet illeszen; nem kívánom diadalodat megosztani, de kétszerezsen fogom érezni, ha abban egyedül magad részesülsz. Menj tehát kedves Antoinette és élvezd a boldogság óráját!

A királyné elment és élvezte a boldogság óráját! Midőn Párisba vonult, százak által felismertetett és ujjongva üdvözöltetett. Midőn a templomból kijött, hogy gyermekei és a társalkodónóval ismét a ráváró kocsiba lépjen, azt kellett volna gondolni, hogy a templom előtti egész tér egy sötét s hullámzó tengerré vált, mely zúgó fekete hullámaival, minden a térbe nyíló utcába ömlesztli, hogy zaja, ujjongása és menydörgése egész Páriszt eltölt-

se. Igen, egész Páris ott volt, hogy Mária Antoinette-et lássa, ki e pillanatban nem a királyné volt, hanem csak a szép nő, a boldog anya, ki a Grachusok anyjának büszkeségével nem kívánt más védelmet, avagy más kíséretet, mint két fiát; ki kezét leánya vállára téve, bármily udvarhölgyet nélkülözhetett, hogy mégis a nép előtt a királyság és anyai méltóság teljes fénye és pompájában tűnjék föl.

Igen, egész Páris ott volt, hogy a királynét, a nőt és az anyát üdvözölje és ezer s ezer torok a lelkesülés örömhangján kiáltá: „Éljen a királyné! Éljen Mária Antoinette! Éljenek a szép anya és Franciaország szép gyermekei!”

Mária Antoinette e kiáltásokra föllekesült. Az örömtől sugárzó arczok, tüzes szemek és gyönyörteli mosolyok szívét elragadták, vérét arczába hajtották; arca örömtől ragyogott és szemei a boldogságtól villogtak. Üléséről fölemelkedett; ifjabb fiát utánozhatlan kellemmel emelte ki a dajka kezeiből, magasán tartván, hogy boldogsága és anyai büszkeségének ezen utolsó zálogát mutassa a párisiaknak, kik még nem látták azt. Hajporozott fején emelkedő kis kalapkája ez alkalommal nyaka felé hátracsuszott; karjairól, melyek a gyermeket magasra emelék, az azokat takaró széles csipkeujjak leestek és a szép karokat egész könyökig láttatták.

A párisiak gyönyörrel élvezték e látványt és örömeik egész a rajongásig emelkedett.

— Mily nő, mily szép! — hangzék a tömegben itt-ott. — Mily csudálatos karok, mily szép vállak!

A királyné arczát vérpirosság lépé el. E dicsőítések, melyek az asszonyi szépségre tétettek, felkölték őt azon elragadtatásból, melybe alattvalóinak lelkesültsége által helyeztetett. A gyermeket ismét a dajka karjaiba helyezé és gyorsan mint egy felriasztott galamb a kocsi ülésébe huzódott, miközben a vállairól leesett csipke köpenyt ismét magára huzta és kalapkát fejére helyezte.

— Mondja ön a kocsisnak, hogy gyorsabban hajtson, — kiáltá a dajkának és mielőtt ez a parancs teljesítése végett a zsinort huzta, Mária Antoinette leányához fordulva, mosolygva mondá:

— Nos Teréz, nemde szép, hogy népünk ennyire örül láthatásunk fölött.

A kis, hét éves hercegnő duzzogó és sötét arczczal rázván fejét, mondá: — Anyám, e nép csunya és piszkos. Én nem szeretem.

— Csönd gyermekem, csönd! — susogá a királyné gyorsan: mert félt, hogy az emberek, kik kocsiját oly sűrűen körülfogták, hogy karjaikkal a kocsi kilincsét nyomák, a kis leány meggondolatlan szavait meghallották.

És Mária Antoinette nem csalódott. Azon blouseos férfi, ki karját a kocsi ajtójához támasztotta, szigorú vörös arczszínnel és kis sugárzó szemekkel, a hercegnő szavait megértette és baljóslatu s fenyegető pillantást vetett rá.

— Asszonyom, önök nem szeretnek bennünket: mert csunya és piszkosak vagyunk, — mondá. — De

mi is talán szépek és előkelők volnánk, ha oly diszben, mint önök kocsikázhatnánk. Azonban nekünk dolgozunk s fáradsunk kell, hogy adóinkat pontosan befizethessük. Mert ha azt nem tennők, királyunk és családja nem pompázhatnék ily fényben itt s ott. Mi piszkosak vagyunk: mert királyunkért dolgozunk.

— Kérem uram, — felele gyöngéden a királyné, — bocsásson meg lányomnak, ő még gyermek, ki nem tudja mit beszél. Azonban szülőitől meg fogja tanulni, miként kell a munkásnépet szeretni és annak szereteteért hálaival viseltetni, uram.

— Én nem vagyok ur, — felelé a férfi nyersen. — Én a szegény Simon cipész vagyok, semmi egyéb.

— Ugy kérem önt Simon mester, fogadja el leányomtól emlékül, annak atyja arczképét és igyék egészségére — mondá a királyné miközben leánya kezébe egy Lajos aranyat téve susogá: — Add neki.

A hercegnő sietett anyja parancsának engedelmeskedni és a csillogó aranyat a feléje nyújtott széles s piszkos kézbe helyezé. Azonban, midőn a királyi nő kis kezeckéjét gyorsan visszahuzni akará, a cipész vastag és csontos ujjai viszatarták azt.

— Mily kicsiny kéz ez, — mondá gunyos mosolylyal, — és mi lenne ezen ujjakból, ha dolgozniok kellene.

— Anyám, — kiáltá a hercegnő aggálylyal, — parancsold meg ezen embernek, hogy ereszsze el kezemet, mert fájdalmat okoz!

A cipész hangosan felkaczagott és elereszté a hercegnő kezét. — Ah, — kiáltá gunyosan, egy hercegnőnek már az is fáj, ha a munkás kezével érinti. Jobban tennék tehát, ha a néptől egészen távol maradnának és soha közénk nem jönnének.

— Gyorsan hajtson tovább, — kiáltá a királyné hangos és parancsoló hangon a kocsisnak, ki a lovak közé csapott és a nép, mely kocsiját szorosán körülvette és a királynénak a cipészszeli beszélgetését kíváncsian hallgatta, aggálylyal és félelemmel hozódott vissza az ágaskodó lovak elől.

A királyné ismét visszanyerte bájos s mosolygó kifejezését és a fogat gyors haladása közt barátságosan üdvözlé a közönséget. A nép ismét lelkesülten köszönt és szépségét, valamint gyermekeinek kedvességét dicsőítette. Azonban Mária Antoinette többé nem engedte magát elragadtatni e hízélgésektől, üléséről föl nem emelkedett.

Míg a királyi fogat a zaj, csoportosulás és hullámzó tömeg közt eltűnt, Simon mester még mindig állt s gunyos mosolylyal nézett utána, míg valaki karon nem fogta és különös gunyos hangon kérdé:

— Szereti Simon mester ezen osztrák nőt?

A cipész gyorsan a kérdező felé fordult. Egy kicsiny, sajátságosan görbült és kinőtt fiatal embert látott maga mellett, kinek természetellenes nagy feje éppen nem illett a keskeny és benyomott vállakhoz, melyek közül kiemelkedett és kinek egész külseje a cipészre nézve oly meglepő benyomást tett, hogy hangosan felkaczagott.

(Folyt. köv.)

Molière élete.

(Vége.)

A Conti herceg Molièret oly annyira megszerette, hogy titkárává akarta kinevezni, azonban Molière nem tudott többé a színháztól megválni és a francia színpad szerencséjére ezen hízogő ajánlatot köszönettel vissza utasítá. — Társulatával még néhány éviga tartományokban utazgatott és csak 1658-ban jött Párisba.

A Conti herceg ajánló levele orléansi Fülöp herceg, XIV. Lajos király fivéréhez juttatá, kinek az ő és társulata jétéka annyira megtetszett, hogy később szolgálataiba vette s a királynak és királyné anyjának bemutatta. Molière és társulata oly annyira kedvelté vált, hogy megengedték, miszerint Párisban letelepedjenek és a „Hotel de Bourgogne“-ban levő társulat és az olasz vígjátékosok mellett játszassanak; mely utóbbiakkal közösen egyideig a „Theátra du Petit Bourbon“-t bírta. Játéksorozata és előadásai rendkívüli tetszést nyertek és már 1665-ben a király Molièret szolgálataiba vette, 7000 livre fizetéssel; úgy, hogy összes jövedelme általában mintegy 30,000-re ment fel. — Az udvar kedvence lett és a király által oly nagy kitüntetésben részesült, hogy néha ama megtiszteltetésre is méltattatott, hogy a királylyal ketten ebédeljenek együtt egymás mellett; ami kivált akkor, rendkívüli feltűnést keltő nagy kitüntetés volt; e jelenetet képek is örökítik. — Molière testtel, lélekkel színész volt, semmi sem bírta rá, hogy a színpadot elhagyja, sem előkelő pártfogóinak felkérései, sem azon magas kitüntetésre való kilátása, hogy csakis ez esetben (és jellemző, hogy csakis ez esetben) az academia hirneves tagjai közé vétetik föl; pedig nem volt valami különös színész s kiváltképen a tragicumban nagyon keveset tudott felmutatni. — Hangja kissé hápogó és akadozó, beszélési módja sebes, habaró; mely a tragoedia szenvedelmes szerepeiben csaknem nevetséges volt, de komikus szerepeinek bizonyos csipős fűszert kölcsönzött. — Legjobb színészei egyikének neje (Poison Pálné, szül. Mademoiselle du Croisi, egy színésznek leánya) Moléréről következő festéssel hagyott ránk egy áttekinthető képet: „Molière nem volt sem kövér, sem sovány; termete inkább nagy, mint kicsiny; tartása nemes, lábai egyenesek, járása méltóságteljes; arczkifejezése komoly; orra vastag; szája nagy; ajkai felduzzadtak; bőrének színe: sötét; nagy szemöldöke fekete és valami sajátságos arczrángatózása volt, ami képének igen komikus kifejezést adott. — Szelidség, készség, szivesség, nagylelkűség és bőkezűség jellemezték; nagyon szeretett többek előtt felolvasásokat tartani s midőn a színészeknek vígjátékait olvasta elő, ezeknek gyermekeiket kellett magukkal hozniok, hogy azok naiv felindulásaiból következményt vonhasson.“

Tizenöt évig játszott Molière saját vígjátékaiban, melyek száma 30-ra megy,*) sok pártoló és követőre talált; de egyszersmind sok irigyre és ellenségre is; a párisi közönséget megszoktatta arra, hogy az elő-

adandó szindarabok szépzészetű értékére nagy igényt fektessen, mi által saját darabjainak némelyikét, melyeket mi a jobbak közé számítunk, az első előadás alkalmával egészen közönségesnek tartották s csak később ismerték fel valódi értékét, p. o. a „Fösvény“, az „Embergyűlölő“, „A tudós nők“, „A nők iskolája“ stb. Tizennegyedik Lajos király nagy és igazlelkű pártfogója volt; megóvta őt ellenségei minden ármánya és támadása ellen; ezek között legkiengesztelhetlenebbek azon nagyobb rangú férfiak voltak, kik magukat általa kigunyolva érezték; de tartoztak ama kor tehetség nélküli írói is, kik az ő lerántásával, kicsinyítésével akartak nagyokká lenni.

Kevesebb szerencséje volt Molièrenak az irodalmi és művészet terén elérteknél, családi körében; neje Bejárt Amandéval, egy szép színeszűvel, ki hozzá képest igen fiatal volt, s kinek fiatalabb emberekkel üzött kaczerkodásai csöndes házi életét gyakran megzavarták. — Egy megható barátsági viszonya volt azonban öreg házi asszonyával Laforestnével, ki költői munkái iránt nagyon érdeklődött s kiben a tiszta ész ítéletét annyira becsülte, hogy minden költeményét, mielőtt a nyilvánosság terére adta volna, neki felololvasta. — Molière már hosszabb idő óta mellfájásban szenvedett; azonban barátjainak minden tanácsa daczára sem tudta magát rávenni, hogy a színpadot oda hagyja; midőn 1673 febr. 17-én a „Képzelt beteg“ című darabjában Argán szerepét játszta, az első felvonásban hirtelen vérömlés lepte meg, melynek következményeképp pár óra mulva kimúlt. A párisi érsek megtagadta templomi szertartásokkal való eltemetését (részint amaz előítélet miatt, melylyel akkor még a színészet iránt viseltettek, részint Molière „Tartuffe“ című vígjátéka miatt felbőszülve, melyet a király kívánatára minden papi ármány és erőlködés daczára mégis előadtak) s azért a király parancsára, minden zaj nélkül, csendesen „St-Joseph“-be temettetett el Molière. — Az akadémia mellszobrának dísztermében való felállításával és egy róla készitendő legjobb emlékbeszédre pályadíj kítűzésével ünnepelte meg 1817-től fogva földi maradványai a „Père Lachaise“ temetőben Lafontaine mellett nyugosznak; 1845-ben Rue Richelienban szobrot is emeltek emlékére.

Molière vígjátékai az akkori kor összes nemzedékeinek gyengéit és ostobaságait ostorozza; helyesen bevégzett finom jellemvonások által tűnnek ki a spanyol és a classika ókor szindarabjai közül és magukon hordják — a classicismus — az ifjuság el nem hervadó bélyegét. „Tartuffe“ című munkáját kathólikus vidékeken a legujabb időkig nem volt szabad előadni, pedig-e darab mely nem részleteiben, hanem egészben kíván hatni, a legtanulságosabb gunyoros vígjátékok egyike, melyhez hasonlóan igen kitűnőek és általános tetszésben részesülnek még ma is a többek között „Fösvény.“ „Az ember gyűlölő.“ „A nők iskolája.“ „A férfiak iskolája.“ „A képzelt beteg.“ „A nemesített nyárs polgár.“ stb. stb. Molière munkái ép oly általános elterjedést érdemelnek mint a Shakespeare-éi.*) — A legteljesebb német

*) 38-ra az elveszetekkel együtt.

Szerk.

*) Kihez sokban hasonlít is.

Szerk.

munka Molière összes vigjátékainak németre fordításával, ismertetéssel és jegyzetekkel kísérve a Lindau Pál Elberfeldben megjelent négy kötetes munkája. — Magyarban még nem bírjuk összes munkái fordítását; de Shakespeare munkái átültetésének bevégezése után, a Kisfaludy társaság alig tűzhetett volna ki nemesebb czélt mint Molière magyarítását s így nemsokára birni fogjuk azt is.

Közli: Sándor Kálmán.

Gondolatok a nők emancipációjáról.

Eszemben sincs, hogy az ugynevezett modern nőemancipatio érdekében forgassam a tollat. Aki a nőt férfiasítani akarja (mert ez a modern nőemancipationak jelszava) annak agya nem lehet egészen ment a képzelet szörnyeitől. Mert tagadhatatlan, hogy mindennek megvan a maga hivatási köre, melyek ha olykor érintkeznek vagy egymásba nyulnak is, de egymással soha fel nem cserélhetők. Hiába adnánk a hálnak szárnyakat, nem fogna az repülni soha!

Mig a nő számára az ó- és ujvilág összes bölcsesinél bölsebb természet a terhes, de magasztos anyai hivatást tartotta fenn, addig a férfit a külvilággal való küzdelemre utalta, melyben rendszerint összes physikai és szellemi erejére van szüksége. Az anya világa a családi kör, a férfiué a világ küzdelmeinek zajos tere, melyből csak időnkint vonulhat vissza családja csendes ölébe, mint a tenger viharában hánytvetett hajó a kikötő biztos révébe.

Miután pedig meg vagyok győződve, hogy a nő és férfi számára rendelt külön hivatás mindaddig fenn fog állani, ameddig a nő anya, a férfi atya leend s nem megfordítva, csak utálattal gondolhatok mindazon czéltalan törekvésekre és hiu ábrándokra, melyekben néhány nőiességéből kivetközött fehérszemély ringatódzik bizonynyal nem benső meggyőződésből, hanem csupán azért, hogy hiusága oltárán áldozzék. Ezért nem is szeretek gondolni az amerikai nőkre, kik tudvalevőleg a modern nőemancipationak főzászlóvivői s nem ismerek természetellenesebb, rutabb alakot, mint azon nőt, ki nem rég tetőtől talpig férfiruhába öltözve, zwikkerrel orrán, sétapálczával kezében s ezigarettel a szájában sétál vala végig, ha jól emlékszem, Páris trottoirjain. (Csodálom, hogy bajusról és szakálról nem gondoskodott!

De hagyjuk el a nők szörnyalakjait! Ha majd a világ jót kaczagott rajtuk s ők a férfitől

a külső meznél egyebet el nem sajátíthattak, szörnyü álmaikból kiábrándulva önmaguk térnek vissza majd hivatásuk szent templomába: a család kebelébe.

Ezek után alig hiszi el valaki, hogy én mégis rajongok a nőemancipatióért. Csakhogy én más értelemben veszem e törekvést. Emancipálni kell a nővilágot azon ferdeségek számtalan sokasága alól, melyek igájába fejöket hajtva, hivatásuknak vagy felületesen vagy éppen nem felelnek meg. Szóval én azt kívánom, hogy a nő művelt legyen, de itt sem a modern műveltséget értem, mely avval is megelégszik, ha a nő kicsit zongorázni, francziául úgy a hogy gagyogni, vagy táncolni tud. Én azon igazi műveltséget értem, melyre a nőnek mint anyának, tehát családja nevelőjének egyrészt, másrészt pedig diszes társadalmi állásánál fogva feltétlen szüksége van. Nagyon szomorú eredményre jutna az ember, ha a modern női műveltséget vizsgálalatának tárgyává tenné. Mainap minden nő, ki az udvarló dandy-k arczátlanságain elpirul, ki nem ért az ugynevezett „magasabb műveltségűek“ émelygős bonmot-jához, ki nem ad soireékat, nem hord két meteres schleppet és fején akkora hajporozott tornyot, melyről az ember egész kényelemmel szemlélhetné a rumeliai harcztéren jóízűen gugyizó muszka generalisokat, nem huzza el száját minden ostoba élczre oly szélesnyire mint a bécsi kapu, ki nem tud forgolódni a férfiak körül, nem tud lopva kacsintani, érzelegni, páholyból kecesesen gukkerozni, tánczosával elesni, legyezőzőjével néma beszédet folytatni stb. stb. az nálunk mind falusi liba. Aki pedig ezekhez a mesterségekhez ért, az a magasabb műveltségű hölgy. Ha pedig valamely nő, arra a szerencsétlen gondolatra vetemedik, hogy szabad idejét hasznos olvasmányokkal, tanulmányokkal tölti, az mind kiállhatatlan, tudákos nő, vagy hogy terminus technicussal éljek „blaustrumpf.“

Pedig, ha a nőket közelebbről klasszifikálni akarnók, úgy mégis legtöbbet érőnek a blaustrumpf mutatkoznék. Nézetem szerint jobb az, ha a nő a tudományokat és művészeteket szereti, mint brüsseli csipkét. Különben de gustibus.....

Nem tagadom, vannak valódi blaustrumpfok is, vannak tudákos nők, kik minden tudományba belekotnyeleskednek, philosophálni, politizálni, vitatkozni szeretnek össze-vissza anélkül, hogy szükséges ismereteik megvolnának, kiknek, hogy

megint terminussal éljek, csak egy kis „dunst“-juk van egyről-másról, de a dolog lényegéhez hozzá sem konyitanak. Hogy ezek nevetségesekké válnak, nem szükség bizonyítani, Különbem mi férfiak sem vagyunk az ilyen blaustrumpfok híjával. A politikus eszmadia sem légből kapott alak, hanem persze férfi de óh! a férfiak sokat megbocsátnak önmaguknak! Ha valaki (t. i. a férfiak közül) kissé valamit konyit valamely tudományhoz, akkor mindjárt világra vagy legalább egy megyére szóló tudós, pedig a jámbor még csak a tudomány kapujához sem tudott odaván-szorogni....

Valljuk meg, hogy mi férfiak a tudományt és műveltséget kizárólagas jogunknak tekintjük s irigykedve pislantunk az olyan nőre, akivel való társalgásunk kissé dolgot ad nekünk is. És akkor feléje röpitjük haragunk nyilát: Egy blaustrumpf!

Én korántsem óhajtom, hogy a nőknek orvosi és ügyvédi diplomákat osztogassunk, hogy tanácsosokká, titkárokká, igazgatókká képviselőkké vagy ministerekké promoveáljuk (bár azt hiszem, a képviselő urak nem idegenkednének az ily nőministerektől) de kívánom, hogy a hölgyeknek oly műveltségök legyen vagyis annyira emancipáltassanak, hogy saját hivatásuk körét sikerrel betölthessék. Mert amint egyrészt igaz, hogy a lábat amputáló, a philosophusok rendszereit fejtegető, Pythagoras tantételét magyarázó nő nevetséges, mert hivatása-ellenes dolgokkal foglalkozik, ugy másrészt megezáfolthatatlan tény, hogy a nemesebb izlés nélküli, a tudományok alapelveiben tökéletesen járatlan nő soha sem tarthat számot a „művelt“ epithetonra.

Nagyon esalódnak azon férfiak, kik a nőt csak arra vélik teremtettnék, hogy a főzőkanalat forgassa, a gyermeket ringassa, szobát seperjen, befőzöttet készítsen. Ez csak a mindennapi szükség, hogy ugy fejezzem ki magamat, a nő életének és hivatásának prózája. De a nőnek magasabb hivatása is van: a család boldogítása. A küzdelem viharában kimerült férfi az ő karjaiban leli fel boldog nyugodalmát; a nő nyájas, vigasztaló szavára szétfoszlik a férfi terhes gondjainak erős szövedéke, mint a sűrű köd a fényes napsugár hatása alatt. A nő gyermekének védangyala; csókjával árasztja az ébredőt, csókjával vigasztalja a szenvedőt. A gyermek szellemi fejlődésének alapját rendesen az anya veti meg, mert a gyermek ideje

legnagyobb részét az ő körében tölti — mig az atya a család eltartásáért fáradozik.

Különbem a nők társadalmi állása is involválja azok bizonyos fokú szellemi műveltségét. Ők is tartoznak a nemzet szellemi életének élvezői, de tényezői közé is. Azért én nem tartom nevetségesnek, ha a nő pl. tudja megmagyarázni a thermometert, a gőzmozdony működését, ha ismeri a villanyirót (telegraph) vagy ha tudja az ehető és mérges gombák különbségi jeleit, ha ismeri a konyhasó alkotórészeit, ha tudja, hogy származik az eső, a hó (de sok fesch tánczosné nem tudja!) ha a paedagogia elapelveiről tiszta fogalmai vannak, ha képes valamely tragoedia felől aesth. eszmecserét folytatni stb. A hasznos olvasmány, a tudományok alapelveinek ismerete soha sem lehet rossz befolyással lelkületére, sőt nemesíti és szellemesíti őt. De szaktudósokká nem lehetnek; ez ellen hangosan protestál nemi hivatásuk. Különbem családi gondjaik közepette idejük sem lehet rá, hogy más okot ne is emlitsünk. De azért a tudomány, a művészet számukra nem izolált szigetek; a zene- és énekmű részek eléggé tanuskodnak a bennök rejlő szellemi erőről, finom izlésről, melyet olykor-olykor mi férfiak meg is bámulunk.

Aki a művelt nemzetek társadalmi kedvezőbb viszonyainak faktorait nem resteli vizsgálni, az meggyőződhetik, hogy azok sorában a női világ előkelő helyet foglal el. Bennök sok új és hasznos intézménynök alapítóit, fentartóit üdvözölhetjük anélkül, hogy az anya számára rovásokat kellene feljegyeznünk. Csak kár, hogy az a sok modern-műveltségű nő majdnem mind elvesz a családra és társadalomra nézve.

Az ily nők élete a toilette-tükör, legjobb ismerőse a friseurné, legelegansabb hitelezője Alter és Kiss, legnagyobb boldogsága a férfiszivek hódítása, legnemesebb mulatsága a rejtélyes kaland, legkisebb gondja az anyai hivatás s legis legutolsó a haza. Sajnos, hogy a mindennapi tapasztalás szerint az ily nők száma egyre szaporodik, ahelyett hogy kevesbednék. E kór mainap már oly körökben is hódít, amelyek még közelmultban is mentek valának tőle. Hová fog az vezetni, mindenki könnyen megfejtethi magának.

De forduljunk el e sötét képtől. Vigasztalódjunk azzal, hogy vannak igazán művelt nőink is, bárha fényes nappal lámpával kell is keresnünk őket (bocsánat ez elcsévelt kitételért.) *
*
Vannak höl

gyeink, kik a szépséget, az izlést az egyszerűségben iparkodnak megvalósítani, kik ép oly ügyességgel és szeretetreméltósággal töltik be családi körük hivatását, mint a mily odaadással és buzgósággal vesznek részt társadalmi életünknek nemesebb irányba való terelésében. Csak ők nemesek és miveltek. Léptökön a családban úgy, mint a társadalomban a boldogság és jólét virága fakad.

Az ily nemes teremtetések nevelése első sorban az anyák gondja lévén, ezeken a sor, hogy ferdeségeiket mihamarabb felismerve, lányaik nevelése körül lelkiismeretesebben járjanak el. Ámde e gondolatnál egy balsejtelem fog el, mely szüntelen azt hangoztatja felém, hogy nálunk az igazi női műveltség még nagyon soká jámbor óhajítás marad. — Örülnék, ha szép hölgyeink mihamarább eloszlatnák e balsejtelmet. — Diskreitiót szívesen ígérek érte!

Kárpáti Károly.

DEBRECZENI SZINHAZ.

(K.) Február 14-én Hegedüs Lajos drámája került színre, a: „**Bibor és gyász.**“ A darab magában véve is az enemű jobb alkotások közé tartozik, Temesváry és Török né művészi alakításaival pedig kell, hogy szívesen fogadtassék a magasabb művek minden igaz barátja által. Csak az a kár, hogy az e féle daraboknak rendesen oly kis közönségük akad, hogy majdnem igazoltak találnók az operettek gyakori adását, ha hajlandók volnánk ezt közönségünk ellenszenvének tulajdonítani. De lehetetlen! lehetetlen, hogy kihalt volna a dráma iránti érzék sziveinkből. Lehetetlen, hogy abban a művelt közönség legnagyobb része élvet ne találna. Másnak kell hát az oknak lennie, a mely őt távortartja s ez ok bővebb, tüzetesebb keresését el nem fogjuk mulasztani, ha a küszöbön álló nagyszabásu drámai előadások szintén hasonló részvétlenséget mutatandanak fel.

Örömmel értesültünk ugyanis, hogy Molnár György élő magyar színművészeink egyik legnagyobbika, művészi körutjába ejté városunkat is és színpadunkon tiz shakespearai és moliéri darabban fog fellépni. Molnár György neve elég ajánlás; s így mi csak figyelmeztetjük a közönséget a jelzett körülményre. Nézze meg e néhány előadást és tegyen egy kis összehasonlítást, ha nincs terhére, az operettek és emé darabok között. Nem lesznek ugyan „új ruhák, evolutiók, meg sakkjátékok“, de a szellem, mely e műveket átlengi, lesz tán oly batással egyikünk-másikunkra, mint a portugall tengerész-apródok új egyenruhája s talán máskor is bevezet bennünket Thalia templomába olyankor is, midőn sem bohócproductiók, sem a komédiásművészet láthatásának gyönyörűsége

nem csábitand. Molnár György előadásainak cycusát jövő számunkban kellőleg méltatni kedves kötelességünknek ismerjük; s egyelőre csak az az óhajításunk, hogy Magyarország többi művelt városaihoz hasonlólag mi is örömmel és elismeréssel igyekezzünk részesülni a műveltségben, amely úgy az előadandó darabok jelessége, mint a jeles vendég művészete útján számunkra kínálva kínálkozik.

Február 17-én és 18-án, tehát kétszer egymásután előadatott a „**Csirkefogó**“, Lukácsy Sándor 3 felvonásos legújabb népszínműve. Előadatott pedig azután, miután Budapesten a közönség és a sajtó egyhangú kárhoztatása folytán levétetett a műsorról. Kell-e ehhez commentár?! Vagy talán Debreczennek az is jó, amit máshol nem használhatnak, sőt mint hallatlan férczművet az utfélre dobnak?! Vagy a közönség és a sajtó egyhangú szava nem elég hangos arra, hogy bizonyos helyeken meghallassék?! Az ilyen eljárás önmagát itéli el s így felmentve érezzük magunkat méltatlankodásunk erősebb nyilvánításától, amely más körülmények között mulasztatlan kötelességünk volna. Ha már a színügy üzleti oldalát mindenképen előtérbe kell helyeznünk: ám tegyük azt tapintattal és némi üzleti érzékkel, de semmiesetre oly botrányos módou, mint a milyen a „Csirkefogó“ kétszer egymásután való előadásában nyilvánult. Az ilyen műveletek ölik ki a színügy iránti bizalmat, az ilyenek alacsonyítják le az üzérkedés és komédiásság színvonalára. Már pedig az ellen dolgozni hazafui kötelesség s mi e kötelességet teljesíteni akarjuk is, kijelentvén, hogy ismétlődés esetén kiméletlen bonczolgatás tárgyává fogjuk tenni az ilyen eljárást, a mely magában véve csak oly helytelen, mint a milyen volna azon kereskedő, aki tudva és akarva a legrosszabb árut szolgáltatja ki vevőinek.

Irodalmi és művészeti hírek.

Benedek Aladár, a volt „Uj idők“ szerkesztője, márczius elsejétől új szépirodalmi és művészeti heti lapot indit meg. „Csöndes órák“ czimvel, melynek előfizetési ára negyedévre 2 frt, félévre 4 frt. Kéziratok és előfizetési pénzek a kiadó hivatalhoz czimzendők Budapestre, Koronaherczeg-utca 2. szám alá. Sikert kívánunk.

Földváry István, fiatal munkatársunk, egy kötet költeményt ad ki márczius végén. Előfizetési ára 1 frt, mely hozzá Budapestre Sándor-utca 3. szám alá küldendő. Lapunk olvasói sokkal inkább ismerik a fiatal költőt, semhogy őt hosszasan ajánlanunk szükséges lenne.

A Kisfaludy társaság közelebbi ülésén Majthényi Flórától két igen szép költeményt olvastak fel.

Molnár György, színművész városunkban van s 10 Shakespearei és Moliéri darabban lép fel.

Hang Ferencz, mai számunkhoz mellékelt felhívását ajánljuk az olvasók figyelmébe.

A debreczeni korcsolyázó-egylet bálja.

— Febr. 20. —

A debreczeni korcsolyázási egylet elite bálja, mint ilyen, méltó utóda volt a multkori jogászbálnak, sőt azt, bizonyos tekintetben fölül is multa; nem ugyan számitlag, hanem hasonnemű előkelő közönség részvéte mellett — kedélyességben. A hölgyek rózsás arcán kitörő kedv pajzánkodott; a petrezselyem-árulásnak hirtel sem volt. De a tánczosok is kitétek ám magukért és a csárdást, melyet a jégen kevesebb kellemmel járhatni el, most a fényezett táncpadlón Oláh Józsi lelkesítő zenéjének hangjai mellett, annál elragadóbban lejtették. Mindenütt izletes pompa és ragyogó, de azért nem kápráztató fény, úgy a leányok mint a garde des damesok öltözékét tekintve. Az 1-ső négyest vagy harmincz pár tánczolta. A hölgyek tánczrendje Budapest-ről való volt és egy kis hattupelyhes muffot ábrázolt. A szünóra utáni füzértáncz is ügyesen volt rendezve. Az általános vigalom késő reggelig tartott. A jelen volt hölgyek közül a következőket jegyezhetjük föl:

Áron Ilka, Budaházy Anna, Balázsy nővérek, Béressy Ilona, Butykay M.-né urhölgy, Bethlen grófnő, Csiffy Kata, Csapó Etelka, Dalmy Etelka, Ferenczy Aladárné urhölgy, Fráter nővérek, Fischer nővérek, Farkas Viola, Fráter Sarolta, Halmágyi Lilla, Klobusiczky Erzsike, Miskolczy J., Ormódyne, u. h.; Palay Ilona, Peley urhölgy, Peley Mariska, Pavlovszky urhölgy, Renó M., Sárváry Róza, Szabó Gáborné urhölgy, Simig Berta, Slezákné urhölgy, Slezák Irma, Székely Elise, Szentpétery Róza, Szepessyné urhölgy, Szepessy Gizella, Tikos nővérek. A korona vendéglős is jobban viselte magát, étlapján az árak most sem valami mérsékeltek, étkei azonban jók voltak.

Harcztéri galambposta.

Egy angol 10 hajóból álló raj mindenféle török ovástétel daczára benyomult a Dardanellák s azután a Bosphorus tengersizorosa és Konstantinápoly előtt a Herceg sziget körül állást foglalt, hogy azon esetre, ha a muszkák a török fővárosba behatolni és azt occupálni akarnák, Anglia e merényletet úgy a maga, mint Európa nevében megakadályozhassa. És valóban Szt.-Pétervárott gondolkodóba estek, főleg mióta Németország is fölindult azon, hogy Oroszország Romániát föl akarta darabolni és a bécsi külügyéség is tiltakozott az ellen, hogy Oroszország a török hadisarcz lefizetéseig Bolgárországot elfoglalva tartsa. Oroszország céljaira tehát a mostani, európai közhangulat nem kedvező, ennélfogva Oroszország most már hajlandóbb az orosz-török drinápolyi békekötés pontjait nem mint előbb csak appretiatió, hanem egyenesen megvitatás tárgyává tenni egy congressuson, mely esetleg Baden-Badenban tartatnék. E congressuson — minthogy az német földön tartatik, Bismarck elnökölne, vagy ha ez betegsége

által ebben akadályoztatnék, az államcancellárok legidősbje — az pedig nem volna más, mint Gorcsakoff hg.

Különben Bismarck hg. a német birodalmi gyűlésen leplezetlenül kimondá, hogy Németországnak érdekében fekszik, hogy az ausztriai-magyar birodalom mostani belső meghasonlása, Oroszország által ki ne zsákmányoltassék.

Szerbiában a Karageorgevics-féle összeesküvés ismét fölüté fejét. Hétfejú sárkány az, melynek levágott fejei helyett mindig ujak nőnek.

XIII. Leo pápa megválasztatása.

A bibornokok római szent collegiuma alig 24 óráig tartott conclavei választási eljárás után Pecci Joachimot, a perugiai bibornok-érseket, IX Pius rendelte egyházi camerlengot (ideiglenes egyházkormányzót) f. évi február 20-án, délutáni 1 órakor a római katolicus egyház pápájává egyhangulag megválasztá; az új pápa XIII. Leo, nevet vett föl.

A választás lefolyása a következő volt:

A római nép a „fumatat,“ az eredménytelen szavazás bárczáinak elégetéséből származott füstöt már kétszer látta, a különösen e célra szolgáló kéményből fölemelkedni. A febr. 20-iki délelőtti szavazás alkalmával azonban Pecci már 36 szavazatot kapott, megválasztásához még 5 szavazat hiányzott. Miután a 3-ik szavazás is megejtetett, Franchi bibornok és környezete térdet hajtott Pecci előtt, mely példát Segur bibornok és a pártján levők is követték; Segur az új pápának egyuttal tudtára adá, hogy a francia püspöki kar neki egy millió franknyi összeget fog a legelső péterfillér czimén átnyujtani.

Ugyancsak nyomban Pecci megválasztatása után a bibornok dekán az óriási néptömeeggel tudatta a választás eredményét és az új pápa nevét. Erre Róma összes harangjai zugni kezdtek. XIII-ik Leo 4 1/2 órakor a bibornok-collegium által környezve megjelent a Szt.-Péter-bazilika erkélyén és a nép által lelkesen megjeleneztetett. XIII. Leo erre elkezdte énekelni a „Benedicite“-t; példáját a többiek is követték. Azután főpásztori áldását adta és visszavonult. A római nép szereti a titokzatosan jelentőst és Pecci megválasztatása folytán szt. Mátyás jövendölését véli betöltötnek. E jövendölés ily szavakban van kifejezve: „Lumen in coelo!“ mely mondat egyszersmind Pecci czimerében is bennfoglaltatik és jelszavát is képezi az új pápának.

Különben XIII. Leo (Pecci Joachim) született 1810-ben márcz. 2-án az olaszországi Carpinetoban rég elismert tekintélyes patricius családból. Erélye, jellemének szenttelensége nagy tekintélyt kölcsönöztek neki és szigoránál valamint igazságosságánál fogva egész Olaszországban közbecsülésnek örvendett. Már több rendbeli megbízatásokat és mindig eredményesen végezett. Beneventbe küldetvén, egész területét sikerült a brigantiktól megszabaditania. Spoletoiban és Perugiában hasonlóan igen erélyesen járt el és annyira megjaví-

totta környékeiket, hogy végre a tömlöczök üresen álltak. Nemsokára Pecci pápai rendkívüli követül ment Brüssselbe, hol annyira megszerették, hogy I-ső Lipót belga király, számára XVI Gergelytől a bibornoki kalapot kérte. A pápa ezt megígérte és az ins pe bibornoknak a perugiai egyházkerületet adá. Pecci szívesen visszatért volna Rómába, Antonelli azonban, ki benne vetélytársát látta, mindig módját ejtette, hogy őt Rómatól távol tartsa.

Bibornokká 1853. év decz. 19-én neveztetett ki és IX. Pius, ki személyes és egyházi erényeiért nagyra becsülte, harmincz éves mellőzés után visszahívta őt udvarába és kinevezé camerlengonak. Pecci magas növésű és egy vezeklő soványságával bir. Feje jellemzetes alaku, arcvonásai pedig finomak és éles kinyomatnak. Hangja kellemes és erőteljes hangzású, kis mértékben azonban orrán keresztül beszél. A magánéletben XIII. Leo szeretetreméltó tud lenni, de nyilvános föllépése kimért és méltóságos. Hatvannyolcz éves kora daczára virágzó egészségnek örvend és minthogy Pecci bibornok a mérsékelt pártbeli conclave-tagok pápajelöltje volt, de egyszersmind sem a csalhatatlanság dogmája létrehozása körül sem egyéb politikai tekintetben a mult „non possumusá“-ban compromittalva nem lévén, — joggal köthetni uralkodásához a legszebb reményeket!

HELYI TÁROGATÓ.

— **Simonffy Imre** polgármester urnak közhasznu működése jutalmául a király ő felsége a királyi tanácsosi czímet díjmentesen adományozta.

— **Debreczen város** számos előkelő polgárai azon meggyőződéstől áthatva, hogy a város szeretett polgármestere, Simonffy Imre részére a király ő felsége által a királyi tanácsosi czímnak adományozása folytán nem csak a város első tisztviselője, hanem a város összes lakossága is magát kitüntetve és megkülönböztetve érezheti: részint a polgármester Simonffy Imre királyi tanácsos ur ő nagysága iránti tiszteletből, részint a közöröm kifejezésére az arany bika szállodában diszebedet szándékoznak rendezni. Aláírási iver az abban résztvenni szándékozők számára a polgári kaszinóban és az „arany bika“ vendéglőben rendelkezésre állanak.

— **Graeflné** szül. Györffy Róza bárónő, a török sebesültek részére 4 kiló 45 deka tépést adományozott, melyet Kaeskovicsné ő nagysága juttatott el a török consulatushoz Budapestre.

— **Gyászeset** február 17-én délután temették nagy részvét mellett városunk egy derék polgárát, Hoffmann Ignác volt kereskedőt. Meghalt élte 60-ik évében. Béke poraira!

— **A városi tanács** a Halápon a nyers fa árát 8 frtra határozta; a száraz tölgyfa árát pedig 9 frtra szálitotta le. Vételt a városi pénztárnál tehetni.

— **Az elhunyt pápáért** a gyászi tisztelet a kath. templomban febr. 18-án diszes közönség jelenlété-

ben tartatott meg. Jelen voltak: Miskolczy főispán ő méltósága a megyei, a polgármester Simonffy ő nagysága a városi tiszti kar élén, Fényes László kataszteri igazgató ő nagysága, a kir. törvényszék, pénzügyigazgatóság, közös-hadseregbeli és honvédségi tisztikar és számos más előkelőség. A templom közepén számtalan égő gyertyával megrakott gyászravatal állott a pápai méltóság jelvényeivel díszítve. A choruson Maroczy János vezérlete alatt a férfi dalárda működött.

— **A febr. 20-ki** rendkívüli városi közgyűlés egy cause céljére-t intézett el. A régi szini bizottságnak a számadásokra vonatkozó fölmentvényt megadta és a 32,000 frt deficitnek évi 6000 frtnyi részletekben leendő fizetését egyhangulag elvállalta.

— **A debreczeni színház** kibérlésére vonatkozó ajánlatok beadásának határideje letelt. A beérkezett ajánlatok megbirálásának munkája nemsokára megkezdődik. Nem vagyunk a protectio célzatos gyakorlásának emberei és elvünk ezuttal is azonos azokéval, kik e tekintetben városunkban a színügy terén irányadóknak szoktak tekintetni és kik a keserű tapasztalatok után ma már különösen törhetlenül azon jelszó mellett fognak küzdeni: „Győzzön ami és aki jobb!“ Arról értesülünk pedig, hogy az ajánlatot tevők között a kassai színigazgató Lászy Vilmos neve is szerepel. E névről minden tulzás és hizelgés nélkül elmondhatjuk, hogy az Kassán igen jó hangzással bir. Ha pedig valaki, nevezetesen egy színigazgató Kassa város elismert műértő művelt közönsége követelményeinek a színügy terén kellőleg képes megfelelni, sőt magának jó hirnevet is kivívni, az mindenesetre Debreczenben a színházat kibérleni szándékozők hosszú sorában is figyelemre méltó. Mi azért a magunk részéről és pedig tisztán az ügy érdekében Lászy Vilmos kassai színigazgatót, mint színházbérleti szándékozőt és ajánlatot tevőt, ezennel különösen és melegen ajánljuk az illető döntő körök figyelmébe.

— **Hitessy Lajos** zenedei tanár által márczius 16-án a „Koronához“ címzett szállodában rendezendő hangversenyre ezennel fölhívjuk a művészetkedvelők figyelmét.

— **A kép nem sikerült?** Melyik? Gondy azon, a korcsolyázó egyleti versenyünnepélyekor megkísérlett fényképészeti fölvétele, melylyel a jég sportüző közönségnek akart kedveskedni — a levegőben volt sok pára és a csarnoknak hátban és nem homlokzatban történt megvilágíttatása folytán csak homályosan sikerültnek mondható, minélfogva Gondy ur az anyaképnek sokszorosításáról lemondott.

— **Meghívás.** A debreczeni polgári-kör könyvtára gyarapítására folyó 1878-dik évi márczius 2-án az arany bika vendéglőben zártkörű tánczvigalmat tart. Belépti-jegy személyenként 1 forint. Belépti-jegyek válthatók a kör pénztárnoka Szabó József urnál, Tóth Gyula városház alatti vaskereskedésében, a kör helyiségében és estve a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

KIADÓ ÉS FŐMUNKATÁRS:

GRÓF CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐ:

DENGI JÁNOS.

Megjelenik minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamációk, vidéki levelezések, talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyes rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz, a lap tartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Szerkesztői iroda: Szent-Anna-utca 2536.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Február és Márczius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
23 Szomb.	Jézus sz. töv.	Villi	11 Balázs	20 S. Mezave	6 54 5	34 0	46 9	10
24 Vasár.	F. Mátyás	F. Hatvanadv.	12 Hetvenedv.	21 Lévi	6 53 5	35 2	03 9	48
25 Hétfő	Valburga	Gotthárd	13 Martinián	22	6 51 5	37 3	11 10	38
26 Kedd	Sándor Győző	Sándor püspök	14 Auxentius	23 Zor. temp. sz.	6 48 5	39 4	7 11	37
27 Szerda	Leánder	Leánder	15 Pamfil	24	6 46 5	41 4	49	este
28 Csütör.	Roman	Román	16 Onezim	25 Mathez.	6 44 5	42 5	20 1	47
1 Péntek.	Albin püsp.	Albin	17 Elek Tódor	26 Mathuzalem	6 43 5	43	regg	estel

Szerkesztőségünknel megrendelhető:

A Délibáb. I. évfolyam. Szerk. Dengi János; kiadta gr. Csáky Alfonz. Ára 4 frt.

A Falusi könyvtár. I. és II. évfolyam. Szerk. Vass Jenő és Dengi János. Ára a két évfolyamnak 2 frt. 40 kr. Egy füzet 12 kr.

Munkács ostroma. Költői beszély IV. énekben. Irta Dengi János. Ára diszkötésben 1 frt. 50 kr.

Költemények. Irta Dengi János. Ára füzeve 1 frt. 20 kr. Diszkötésben 2 frt. 10 kr.

SAKKTALÁNY.

Kárpáti Ágnesztől.

to	hű	ne	fáj	meg	gya	lass	lel
De	sem	gass	any	hul	zem,	kér	lon,
kám,	lá	is	ér	na,	sul	kem	köny
ugy	szen.	gad	ni	a	nyet	ha	lek
lom,	lány	na.	ben	bú	ha	ha	ér
lé	azt	a	té	lát	meny	szé	rám
des	ha	rom	ar	rul	hogy	tem,	u
ban	ra	É	sir	si	tad	bo	pen,

SZÁMREJTVÉNY.

Amorosotól

- 1, 2, 3. A mezei munkás jöttét alig várja,
Jutalmat nyer akkor reggeli munkája.
A kormányos arra látcsövén néz meszsze,
Hajója az irányt hogy el ne téveszsze.
- 5, 6, 7. Örül neki kis lány, hátha még tud sirni,
Ha a férfi ilyen, nem lehet becsülni.
- 7, 6, 5, 4. Nem szép hangzásu név, pedig sok szép
lánynak,
Kis gyerek korában ily nevet adának.

- 1, 2, 3, 4. Ily gyümölcs jól izlik, ha nőd eléd rakja.
Ék nélkül tetszős lány s férfi alakja.
- 3, 6, 5. E nélkül csak csusznál; pedig ha fordítjuk.
S b e n n e ezer járja, úgy népesnek mondjuk.
- 1, 4, 5, 1, 6, 7. Ember, kit így hívnek, s ilyen a munkája,
Bizony akkor semmit sem adnak reája.
- 1 - 7. Játszi verőfénye szül muló csodákat,
S egymásután alkot tündér palotákat.
De ne muló fénye legyen testvérenek,
Terjedjen, hódítson, — mint egy varázs ének.
Megfejtési határidő Márczius 8-a.

A „Délibáb“ 6-ik számában közlött sakktalány értelme a következő:

Volt szeretőm, de már nincsen,
Pedig ő volt drága kincsem,
De mióta ő nem szeret,
Meguntam az életemet!
Éjjel, nappal rá gondolok,
Bánatimban majd meghalok;
Testem, lelkem mind oly szegény,
Kihalt benne minden remény!

A számrejtvény pedig: „Gróf Csáky Alfonz.“ Helyesen következő t. előfizetőink fejtették meg:

Győri Zsuzsika, Nagy István, Martiny Gyula, Kaizler Katalin, Buday Vilma, Torma János, Margulet Jozefa, Klein Nina, Péchy László, Kálnoki Matild, Weisz Nina, Erdély Józefa, Peterdy András, Püspöki Zoltán, Tóth Katinka, Nemes Ilonka, Fenyves Aranka Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Hevessy Géza, Vass Flóra, Nagy Ignác, Varga Zoltán, Kádas Katinka, Régey József, Urbán Mihály, Kompodi Irma, Schriecher Dénes, Kristyory Laczi, Markovits Benő, Joó Lajos, Szaiak Sándorné, Csabay Magdolna.

A szerkesztő üzenetei.

Mint a „Délibáb“ szerkesztőjének, e czim alatt s mint magán egyénnek, csupán nevem alatt kérem ezentul a megkereséseket czimezni.

Nem lehet. Zilah. Refrainje a felelet: „Nem, nem! nem, nem! nem lehet!“

Szép Lélia. Veszprém. A tárgy kopott, a feldolgozás nem érdekes, a kifejezések erőltettek vagy homályosak.

Hókeble mint a tenger
(Emelkedő) dagálya kél s a p a d.

Szeméből fény kéjes sugára száll s z é t,
Szívében vágyak mámorárja kél. (!)

Egy hosszú (hosszu) kéjes csókba ful

Nem jár lihegve lombos fák ölén,
Hókeble nem száll...
Szeméből nem tör s z é t szerelmi kél.

Szép arcza hervad napról-napra jobban,
Miként kiszáradt, eltörött virág.

A kiszáradt virág már nem hervad többet.
Az utolsó strópha csak rontja az előbbi befejezést s mint annak erőtlen magyarázása, nemcsak fölösleges, de hatáscsökkentő is. Ha ezeket kijavítja, inkább fog érni valamit. Egyébiránt üdvözet.

A. Temesvár. Nagyobb szabásunak nem adhatunk tért; egy vagy legfeljebb két közlésre valót szívesen veszünk. Az a dolog megy.

Szerettem. K. Gy. Ez már valamivel jobb, de mégsem közölhető.

Y. a. Budapest. Én elhiszem, hogy az a te volt szerkesztő barátod talán többet tud, mint amennyi látszik belőle; de te is hidd el nekem, hogy nevetlen egy fizkó.

Dörgő. Balkány. Az érdeklődés nagyság iránt nagy. Ama dolgokat elintézzük. A megfejtők között csakis azok neveit közöljük, kik előfizetőink s így ama vitában nagyság a bukott fél. Abban az időben hihetőleg kimegyek; de én is attól tartok, hogy.... Üdvözet!

R. L. Kassa. A jövő számra maradt.

B. Sopron. A kiadó hivatalnál volt a hiba. Egyebekre úgy tesztek. Üdvözet.

Levelezés.

Kolozsvár 1878. február 19-én.

T. Szerkesztő ur!

Lapja rendes levelezője a kolozsvári egyetemi ifjúságról megemlékezvén egyik tudósításában, — fölemlíti, hogy táncvizigalmat nem fog rendezni, mert a rendezőség nem akart „egyenruhában“ jelenni meg a bálban; míg a többiek (t. i. a „mundurosok“) a frakk uralmának nem akartak hódolni. Mivel a szerkesztő ur az utóbbiaknak adott igazat, még pedig — csillag alatt, legyen szabad foglalkoznom röviden e tárgygyal.

Az egyetemi egyenruha eszméjét a török rokonszenvi tüntetés hozta be. — Nemsokára egy éve lesz, hogy a szofták visszaadták a tizenhárom „kardvivő ifjak“ látogatását. A daliás török ifjakon kitűnőleg állott a katonai szabású öltözet; melyet különben a török cs. polytechnicum (mektesi szüniai) növendékei hordanak.

Itt is hagyták csinos egyenruhájoknak mintáját sok kávéházi hősnek, váciutezai dandynek piperezálógul...

Volt aztán mozgalom Budapesten. Nem kérdezték időszerű-e, czélszerű-e az egyenruha, elég, hogy „jól áll,“ az

idomok rejtve nem maradnak, szóval lehet vele tüntetni. Aztán a mult ősön kürtölni kezdték, hogy „takarékoság szempontból,“ különösen pedig, hogy a szegény sorsu egyetemi hallgató is megjelenhessék nyilvános mulatóhelyeken: szükséges az egyenruha behozatala, mely által mellőzve lesz a költséges, drága szövetű polgári öltözék, lomtárba kerül frakk, klak, cylinder stb.

S mi lett az eredmény? A pesti egyenruha áll egy katonai szabású Menešikoffból, honvédtiszti sipkából, egy állig felgomboló salonkabátból (olyan akart lenni mint a szoftáké, de meg sem közelíti,) aztán egy zubbony s nadrágból. Ára ny o l c z v a n ö t frt; tehát Budapesten ma az egyenruha nem takarékosági czikk, hanem luxus.

A kolozsvári egyetem ifjúsága is beleharapott az éretlen almába. Egy öltözék ára negyvenöt frt; nem olesó, mert végtelen haszontalan. Szabása katonai; a szövet szemétre való; a főveg a boldog emlékü 50-es évek kocsi posta konduktorára emlékeztet; a salonkabát nevetségesen rövid; a nagy felsőn sárga réz bakagombok ékeskednek; a sipka sárgabádóg rózsájáról csak a F. J. I. jegy hiányzik.

Tessék evvel bálba menni!

Már most kérdem: czél- és korszerű-e az egyenruha?

Nem czélszerű: tények mutatják. Nem korszerű mert ellenkezik, a szabadelvű társadalom felfogásával; minden alapindok nélkül kasztot létesít, akadályozza a társulást; mivel t modor helyett merev katonai vagy igen gyakran félszeg kápláros hetykeséget idéz elő.

Ha a magyar tanuló ifjúság megunta a kényelmes francia öltözéket s feszes ruhát akar hordani: kár a kasszárnnyába menni mint áért; ott van a világ legszebb öltözéke, mely minden nemzet viseletét felülmulja izlésben, idomhoz való tapadásban, ha kell fényben, gazdagságban: ott van nemzetünk ősi viselete, azt vegyék elő ifjaink, ha már épen feszesen akarnak lépni, csakhogy aztán tanuljanak meg benne méltólag jární, tánczolni. — Ha pedig komolyan takarékoskodni akarnak (kötve hiszszük!), állítsanak fel takarékosági együletet, mely a tagokat gyári áron lássa el kelmével, olesó szabóval; ez által lehetővé teszük a szegény-sorsuakra nézve a tisztességes polgári ruha viselését.

Vége örömmel említem fel, hogy mind Budapesten, mind Kolozsvárt az egyenruhaviselés vesztí varázsát s néhány hó alatt teljesen lejárja magát,*) s pár év mulva remélhetőleg a „régí furesaságok“ között említjük fel.

Juszuf.

Vegyes.

(s) Japáni babonák. 2. Az állatok tisztelése. Ha már a növényeknek is lelkük van — a japániak hiedelme szerint — hát még az állatoknak hogy ne volna? Minden állat, mely magas kort ért el, idő folytával emberi lelket és természet fölötti tulajdonságokat nyer. A vén görény a hegyekből vihart és felhőket idézhet elő, sőt a jégeső és a zápor is rendelkezése alatt áll és

*) Okosabb is. Az egyenruhának csak akkor volna némi értelme, ha a polgárinál olesőbb, mindamellert tisztességes lehetne. Szerk.

tetszése szerint s bármikor szabadon lovagolhat az orkánok szárnyain. Egy utazó, ki éppen utban van, bátran és elszántan száll ugyan szembe a viharral, de gyakran megtörténik, hogy arcza megfájul, mintha késsel hasogatná, pedig hát a viharban tovaüvöltő görény körmeit érzi. — Öreg békák, melyek a tó partján ülnek, nedves ködöt bocsátanak az olyan mezei munkások szemeiközé, kik nagyon elkéstek a munkával. (Ehiedelem a békákról nálunk is megvan, csak hogy mi a „nedves ködöt“ kissé drasztikusabb szóval fejezzük ki). Ezek olyankor azt hiszik, hogy falujok ház fedeleit látják, de csalódnak, mert a békák mocsárba csalogatják őket. — A farkasok el tudják magukat változtatni. Volt egyszer egy farkas, mely régen borzasztó réme volt az embereknek s nagyon sok kárt okozott mindenütt. Egyszer aztán eltűnt s az országot biztosabbá lőn. E tájt az utasok egy erdő szélén minden este egy igen szép leányt láttak, a ki a kezében egy rózsákkal befestett lámpát hordott. Országszerte csak is a szép rózsatündérről beszéltek, kinek oly kedves barátságos arcza volt. De arról is meg voltak győződve, hogy a ki csak követni merete őt az erdőbe, azonnal a kegyetlen farkas prédája lőn. — Volt egyszer még egy másik leány is, kivel kellemben senkisémmé mérközhetett; de mikor közelebről szemügyre vették, kiszült, hogy maga a megtestesült ördög.

— **Gyöngéd elhatározás.** Egy háztulajdonosnak leányát megkérte egy fiatal ember, kit az apa ki nem állhatott ugyan; de a leánynak tetszett. Az ifju pár tudta, hogy a leány apja bele nem fog házasságukba egyezni, tehát elhatározták, hogy megszöknek. Az idő erre meg volt határozva; az óra elérkezett és a férfi hágsót támasztott az ablak alá, s a leány pár perc alatt karjaiban volt. Két tüzes paripa várt rájuk s csakhamar távol voltak az apai háztól. Idő multával a leány szólt: „Láthatja mily bizonyítékát adtam szerelmeknek, de ugyebár ön jó férjem leend nekem.“ A férfi kedélytelen zord természetű lévén, nyersen viszonzá: „Talán leszek, talán nem.“ A leány nem válaszolt neki, hanem néhány pillanat múlva meglepetve kiáltott fel: „Jaj mit csinálnak? a pénzemet otthon a szobámban felejtettem!“ „Ugy vissza kell mennünk érte“ mondja a férfi. Nem sokára hazaértek, a hágsót újra az ablakhoz támasztották és a leány visszatért szobájába, míg a darabos természetű szerető kint várakozott. De a leány csak nem jött, és a férfi gyöngéden szólt: „Soká jön még?“ A leány kinézett az ablakon és mondá: „Talán megyek, talán nem!“ Ezzel bezárta az ablakot.

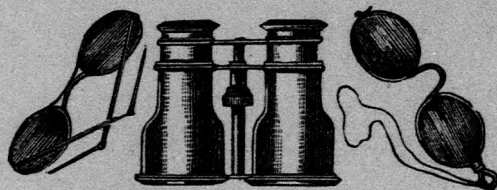
— **A bál szó eredete.** Régi német szokásban gyökerezik, mely rég elmúlt bár, de eredetiség miatt nem árt fölfrissíteni. Ez a szokás abból állott, hogy falvakban husvét napján összegyűltek a fölcseperedett lányok, hogy azon férjhez ment asszonyoknak, kiknek lakodalman tánczoltak, pompás bojtos lapdát adjanak át. Ünnepeles menetben, magas párnára kötve vitték megtisztelő ajándékukat a fiatal menyecskéhez, ki kötelezve volt a tánczolhatnám társaság tiszteletére még azon este tánczmulatságot rendezni. — A hány fiatal házaspár volt a faluban, annyi lapdát, és ennek következmé-

nyeül, ugyanannyi tánczmulatságot adtak husvétől pünköstig. E vig szokástól származik a beszédmód is „bált adni.“

Tréfák és adomák.

Közli jegyzetei után: Gróf Csáky Alfons.

Perlekedett egy tanulatlan nemes egy kert miatt, de megúván már a sok fizetést, elmegy peres társának ügyvédéhez, kéri, hogy miután bizonyosan tudja, hogy a kert őt illeti, szüntesse be a perlekedést és adja át a kertet. Erre az alperes ügyvéde így szól: Majd Verbőczytől kérünk tanácsot, ki-é legyen a kert. A pörlekedő fél erre azt mondja: soha se tessék azt tenni, hisz Verbőczy uram a kertben soha sem volt, sőt, őt nem is ismerem.

Színházi látcsövek

a legfinomabb szintelenített 4—6—12 lencsével a legnagyobb választékban.

Szemüvegek

rövidlátók, távollátók, szembetegék és hályogtóműtét által megszabadítottak számára, valamint

Valódi hegyi kristály szemüvegek,

ugy minden a látszerészi szakba vágó cikkek a legjobb minőségben s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

FISCHER JAKAB

látszerésznél Debreczenben, főpiacz 1713. sz.

Megrendelések és javítások a legpontosabban eszközöltetnek.

TARTALOM: 1. Hópelyhek. (költ.) Illyés Bálint. 2. A lapuváriak. (beszély) Csengey Gusztáv. 3. Három nagy költemény. Váry Gellért. 4. Tompa Mihály egy ismeretlen emlékeverse. 5. Angyalszelid. (költ.) Földváry István. 6. Egy boldog királyné. (regényből.) Mühlbach Lujza után Hang Ferencz. 7. Molière. Közli Sándor Kálmán. 8. Gondolatok a nők emancipációjáról. Kárpáti Károly. 9. Színház. (K.) 10. Irodalom és művészeti hírek. 11. A debreczeni korecsolyázó egyesület bálja. 12. Harcztéri galambposta. 13. XIII. Leó pápa megválasztatása. 14. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztőségünknel megrendelhető. Szerkesztői üzenet. Vidéki levél. Vegyes. Tréfák és adomák. Hirdetés.